

Jaromír Matějka:

Dříve projevená přání pacientů. Výhody a rizika

Praha: Galén, 2012, 190 s.

Vydání první, formát 125×190 mm, brožovaný výtisk, černobílý.

ISBN 978-80-7262-850-6.

Cena 200 Kč.

Zřejmě první zmínka o problematice „dříve projevených přání“ je z roku 1914, kdy na jejím základě rozhodl Nejvyšší soud Spojených států amerických, že je možné ukončit nutriční podporu nemocnému s vážným neurologickým onemocněním, jestliže je jasné, že by si tento postup sám zvolil. Anglický termín „living will“ se objevil až v roce 1969 v soudním dokumentu u nemocného ve vegetativním stavu.

Do České republiky přinesla tento právní institut „Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny“. Cituji její článek 9: „Bude brán zřetel na dříve vyslovená přání pacienta ohledně lékařského zákroku, pokud pacient v době zákroku není ve stavu, kdy může vyjádřit své přání.“ V České republice se pro tuto situaci používá řada více či méně odpovídajících označení. Tato skutečnost není ještě tím nejzávažnějším defektem, daleko horší je skutečnost, že ačkoliv je institut „dříve projevených přání“ součástí českého právního řádu – z čehož vyplývají významné právní i etické konsekvence – tato problematika není převážné části lékařů dobře známa a rozhodování/posuzování těchto situací závisí většinou jen na úvaze příslušného lékaře. Skutečnost, že „není něco v pořádku“, dokumentuje i takřka úplná absence této problematiky v lékařské odborné literatuře. Monograficky je tento problém zpracován poprvé.

Nevelký, brožovaný spisek je rozdělen do šesti samostatných kapitol. Po Úvodu (3 s.) následují kapitoly Pojem, historie pojmu (6 s.), Teoretická východiska „dříve projevených přání pacientů“ (19 s.), Přístup k interpretaci pacientova prohlášení (34 s.), Spiritualita a nemoc (12 s.), Odpojit nebo neodpojit? (27 s.), Vztah pacienta a lékaře a „dříve projevená přání“ (15 s.). Poslední kapitolou je Závěr (17 s.). Následují Poznámky (21 s.), Seznam literatury (6 s.) a cizojazyčné (anglické a německé) resumé (6 s.).

Autorem je MUDr. ThLic. Jaromír Matějka, Ph.D., Th.D. Podobné téma (Etické aspekty tzv. dříve projevených přání pacientů) bylo i jeho rigorózní prací na Katolické teologické fakultě v roce 2009. Biprofesní pohled, zvláště na oborově přesahující problematiku, bývá většinou výhodou, škoda, že některé kapitoly nepsal v této problematice orientovaný právník.

Dané téma je zpracováno téměř kompletně, text se dobře čte, i když je v některých pasážích poněkud „pomalý“, jako zbytečné se jeví např. dosti podrobné informace na začátku kapitol o tom, co bude v kapitole následovat, někde se informace opakují apod.

Cenný je především fakt, že bylo toto téma uvedeno do naší literatury.

Komu knihu doporučit?

V tiráži se uvádí, že kniha je určena odborné veřejnosti. Mohu potvrdit, že v ní najdou poučení lékaři všech medicínských specializací (ve kterém oboru se nevykytne pacient s „dříve projeveným přáním“, které bude muset jeho ošetřující lékař – a mnohdy urgentně – řešit?). Samozřejmě na prvním místě lékaři JIP, KJ, ARO, jimž mohou tlumočit dříve projevená přání nemocných příbuzní. Vyjma lékařů zde najdou poučení i zdravotní sestry (i těm mohou příbuzní oznámit přání nemocného).

Určitě si knihu obzřete a aspoň některé kapitoly si přečtete.

Prof. MUDr. Jan Petrášek, DrSc.,
III. interní klinika, 1. lékařská fakulta Univerzity
Karlovy a Všeobecná fakultní nemocnice, Praha,
e-mail: jan.petrasek@lf1.cuni.cz,
jvpetr@quick.cz